

DE UITRUSTING VAN CAMERAMAN NIELS VAN DER KRAAN

“MEER BEGAAN MET DE INHOUD DAN MET DE SPULLEN”

In onze serie ‘De uitrusting van’ vertelt een professional over het vak en het materiaal waarmee hij of zij werkt. De beurt is aan cameraman Niels van der Kraan: “Dankzij een DVD met ‘making of’-materiaal van The Matrix ging er een wereld voor me open.”

Officieel is Niels van der Kraan opgeleid als cinematograaf, maar liever noemt hij zich ‘gewoon’ cameraman. Cinematograaf klinkt ‘m wat te artistiek en Director of Photography vindt hij een term die vooral op grote speelfilms van toepassing is. “Dus noem mij maar cameraman”, vertelt hij desgevraagd. Sommige van zijn collega’s wisten al van jongs af aan dat ze cameraman wilden worden, maar bij Van der Kraan was dat zeker niet het geval, al was hij wel op jonge leeftijd al bezeten van film. Met zijn broertje keek hij keer op keer de film *The Blues Brothers*, die vervolgens nagespeeld werd in de woonkamer van huize Van der Kraan. “En toen ik voor het eerst *The Matrix* zag ontstond een enorme nieuwsgierigheid naar hoe die film gemaakt is”, vertelt hij. “Ik kon het met gewoon niet voorstellen, zo revolutionair waren

die effecten en camerabewegingen. Ik zag die film bij een vriendje wiens vader een heel goede televisie en geluidsinstallatie had. Dat maakte zoveel indruk dat ik zelf de dvd ook moest en zou bemachtigen. Bij die dvd zat een extra dvd met ‘making of’-materiaal...toen ging er een wereld voor me open. Eén voor één werden scènes besproken en zag je beelden van achter de schermen. De hoeveelheid mensen en spullen die er voor nodig was om dit te maken was ontzagwekkend. Ik wist echter niet direct dat ik degene wilde zijn die achter die camera staat.”

TECHNISCH ÉN CREATIEF

Na de middelbare school deed Van der Kraan een korte cursus in regie, camera en montage. “Met wat andere cursisten deden we opdrachten op een heel brakke camera,

DERTIGERS

In 2019 draaide Van der Kraan de tweede helft van de serie Dertigers. De eerste helft kwam voor rekening van Rogier den Boer. Dertigers is met een piepkleine crew gemaakt. "Er is gekozen om op de Arri Amira te draaien met vaste lenzen en een klein lichtpakket", vertelt Van der Kraan. "Waar de meeste fictieseries een camera/licht departement hebben van minimaal zes man, was dat bij Dertigers een duo: de cameraman en één allround assistent. Geen focus pulser, geen gaffer. Als ik dit aan collega's vertel schrikken ze zich dood, maar ik voel me er als een vis in het water." De stijl van de serie is documentair, bijna alles van de schouder, veel gebruik van natuurlijk licht, maar wel met een filmische ambitie. "Na het eerste seizoen werden door BNNVARA direct twee extra seizoenen bij besteld, iets wat bij fictie series eigenlijk nooit gebeurt", vertelt Van der Kraan. "Door planning en agenda's is het uiteindelijk zo gelopen dat ik seizoen 2 helemaal zelf heb gedraaid. In 77 dagen 24 afleveringen. In maart 2022 starten de opnames van seizoen 3 en ik heb nu al zin om weer met die club mensen te gaan werken."

Voor Dertigers heeft Van der Kraan het lichtpakket zelf aangeschaft, evenals de monitoren en zenders:

- Arri Amira
- Sigma FF Cine Primes
- Sachtler Flowtech V18 S2
- Vaxis 3000 Videozender
- Atomos Shogun 7
- Flanders Scientific 17" DM170
- Aputure C300X
- Falcon Eyes RX18TDX
- Astera Titan Tube
- Astera Helios Tube

maar voordat ik het wist was ik met pvc-buizen zelf een dolly in elkaar aan het zetten om een rijdertje te maken", vertelt hij. Op een of andere manier wist Van der Kraan intuïtief heel snel welke shots hij wilde maken, al was hij vooral bezig met het namaken van hoeken en plekken die hij ooit in een film gezien had. "Ik kwam er toen achter dat de Filmacademie een cursus licht geeft, iets waar ik tot op dat punt nog weinig van had geleerd. In dat jaar loop je als assistent mee met de Filmacademie producties. Voor mij een goede manier om meer te leren over het filmmaken in zijn geheel. Gedurende dit jaar werd het me zeer duidelijk dat het de camera was waar ik achter wilde staan. Het mooie van cinematografie is dat het zowel

technisch als creatief is. In het begin was ik vooral gefocust op de technische snuffjes. Inmiddels ben ik meer begaan met de inhoud dan met de spullen."

GEEN BLAUWDRUK

In 2015 studeerde Van der Kraan uiteindelijk af aan de Filmacademie. "Daarna heb ik kort als focus puller gewerkt en daarna als tweede camera operator voor DOP's als Rolf Dekens, Coen Stroeve en Joost van Herwijnen. Daar heb ik heel veel van geleerd. Samen met regisseur Allard Westenbrink draaide ik in 2016 vervolgens mijn eerste televisieserie." In het veld merkte Van der Kraan dat wat hij op de Filmacademie geleerd had nuttig was, maar dat er in de praktijk nog heel veel meer te leren viel. "Ik had >

eigenlijk de illusie dat ik als vers afgestudeerde cinematograaf voor iedere situatie de juiste handleiding zou hebben, maar niets is minder waar. Iedere film of serie is een puzzel, een aaneenschakeling van problemen die moeten worden opgelost. En iedere situatie is zo uniek dat er geen blauwdruk van bestaat." In het begin was dat een lastig aspect voor Van der Kraan, beaamt hij: "Puur omdat ik van mezelf verwachtte dat ik overal direct een antwoord op moest hebben. Maar na een tijdje begon ik meer te ontspannen en leerde ik beter communiceren over wat mijn gedachtegang was. Iedere keuze die je maakt heeft namelijk consequenties. Als je begint aan je eerste shot zonder na te denken over je laatste shot kun je jezelf gaandeweg behoorlijk klem zetten. Hoe meer je naar een regisseur uitspreekt wat je afwegingen zijn, hoe sneller je uiteindelijk samen tot een oplossing komt."

Daarbij geldt volgens Van der Kraan ook dat dit proces steeds sneller gaat naarmate je meer ervaring opdoet. "Bij de eindexamenfilm draaiden we ongeveer twee pagina's per dag. Toen ik de 'echte wereld' in ging moest ik er ineens minimaal tien aftikken", vertelt hij. "Dat was voor 'Komt een man bij de dokter' met regisseur Allard Westenbrink. Die had al een stuk meer ervaring en is iemand die heel helder voor zich ziet hoe hij de scène gaat monteren. Dat scheelt op een dag veel tijd omdat je niet elk shot helemaal van 'actie tot 'cut' perfect moet hebben, alleen de gedeeltes die de montage halen."

DEZELFDE TAAL

Films, series, korte films...Van der Kraan doet veel verschillende dingen en juist die breedheid vindt hij ook zo leuk aan het werk. "Elk project heeft een einddatum en dat heeft twee voordelen", legt hij uit. "Als je een klus doet die je minder bevalt, dan weet je dat je daarna weer naar iets anders door kan. En als je iets doet wat je heel leuk vindt, dan apprecieer je dat meer omdat het maar tijdelijk is." Wat wel altijd bijzonder is, is dat je gaandeweg mensen tegenkomt die dezelfde taal spreken als jij, benadrukt Van der Kraan: "Ik kan soms echt een kick krijgen als de regisseur na een take precies zegt wat ik ook al dacht. Of als ik een suggestie doe en hij of zij neemt dat idee en voegt er iets aan toe waardoor het nog beter wordt dan ik had kunnen bedenken. Die samenwerkingen zijn zeldzamer dan je denkt en daar moet je zuinig op zijn."

ONDERSCHAT

"Wat ik mooi vind aan film is dat het mensen verschillende emoties kan laten ervaren", vertelt Van der Kraan over het genre. "Onder alle technische en productionele uitdagingen is dat de essentie van ons werk. Ik ben dus niet alleen maar bezig met het mooist mogelijke shot te maken. Ik heb best veel comedy gedraaid en dan is je doel om mensen aan het lachen te krijgen. Soms moet een shot juist lelijk zijn om het te laten werken. Om mooi licht en weinig scherptediepte heeft nog nooit iemand gelachen. Een close profielshot van je acteur die een punchline geeft komt veel minder goed aan omdat je hem niet in de ogen kijkt, terwijl dat in een politiserie juist weer spannend is. Ik

Voorbeelden

"De absolute heer en meester op dit moment is Greig Fraser, DOP van Dune", vertelt Van der Kraan als we hem vragen naar zijn voorbeelden in het vak. "Hij heeft de film Zero Dark Thirty gedraaid, waarin Navy Seals Osama Bin Laden vangen. Deze hele sequentie speelt 's nachts en in een perfecte maanloze nacht. Geen grote harde bronnen, maar een heel subtiel toplicht waardoor je net, maar dan ook écht net, kunt zien wat er gebeurt. Heel spannend en realistisch. Ik heb met een aantal DOP's gewerkt die ik om hun uiteenlopende eigenschappen erg hoog heb zitten. Buiten dat het fijne en leuke collega's zijn, heb ik ze aan het werk gezien en onthoud ik de dingen die ze me bewust en onbewust meegegeven hebben. Coen Stroeve durft heel donker te gaan in zijn shots en belichting uit de practicals te halen. Rolf Dekens kan grote technisch uitdagende sets volledig onder controle hebben. Joost van Herwijnen kan het strakst handheld draaien van wie dan ook. En door maar één eigenschap te noemen doe ik ze eigenlijk al te kort."

denk dat men soms onderschat hoeveel moeite er in wordt gestoken om de timing van een grap precies goed te krijgen. Natuurlijk wordt er gelachen op de set, maar negen van de tien keer zijn we in opperste concentratie aan het werk om iets bespottelijks geloofwaardig te krijgen."

LICHT

Van der Kraan werkt op een heel intuïtieve manier. Als hij een locatie binnenkomt, dan loopt hij automatisch naar de plekken waar hij shots denkt te kunnen maken. "Soms kom ik op een locatie waar ik maar rondjes blijf lopen. Dan weet ik meestal snel dat het geen geschikte

locatie is”, vertelt hij. “Het is aan een producent soms nog moeilijk om uit te leggen waarom die locatie dan niet geschikt is. Ik maak graag gebruik van het natuurlijke daglicht dat naar binnen komt en kijk eerst waar ik bijvoorbeeld licht af houd met een zwart doek en dan pas of ik een lamp plaats. Ook als ik een heel lichtteam heb kan ik het vaak niet laten om af en toe aan een statief te schuiven of aan de dimmer te draaien.”

ARRI AMIRA

De camera waarmee Van der Kraan de meeste uren heeft gemaakt is de Arri Amira. “Sowieso is het een hele fijne camera om op je schouder te hebben. Best zwaar, maar dat vind ik fijner dan een te lichte body. Ook is het gewicht goed verdeeld. Veel camera’s zijn nu een soort vierkante doosjes geworden waar je een lens op kunt zetten, maar dan is al het gewicht van de camera aan de voorkant”, legt hij uit. “Je moet gaan schuiven met de accu en extra gewicht om hem in balans te krijgen op je schouder. Bij de Amira klik je er gewoon een accu op en je kunt gaan.” Het enige nadeel is dat hij geen Anamorfische lenzen aankan, geeft hij verder aan: “Arri heeft heel erg ingezet op gebruiksgemak en een zo aantrekkelijk mogelijk plaatje direct uit de camera. De standaard LUT is heel prettig en geeft iedereen op de set een indruk van hoe het er uit zou kunnen zien. Maar ook in de grading kun je met het materiaal alle kanten op. De gekozen camera en lenzen beïnvloeden elkaar sterk. Niet alleen creatief, maar ook praktisch en budgettair. Als

cameraman ben je op een bepaalde manier ook bezig met een budget beheren. Je kiest waar je meer geld aan uitgeeft en waar je op bespaart. Ik draai eigenlijk elk project weer op andere lenzen. Voor de serie Tropenjaren, waar ik nu aan werk, wilden we handheld draaien en constant kunnen zoomen. Dan valt eigenlijk al 90% van alle lenzen af. Vervolgens beïnvloedt dat ook de keuze voor een lichtgevoeligere camera, omdat je met zo’n zoomlens vaak twee tot drie stops inlevert.”

TRENDS

Van der Kraan ziet in de markt een grote opmars in Full Frame camera’s en lenzen.

“Verder worden camerabody’s steeds kleiner en gimbals steeds goedkoper”, geeft hij verder aan. “De ontwikkeling gaat zo hard dat je het soms niet meer allemaal bij kunt houden. Wat ik het meest interessante vind is dat de camera’s steeds gevoeliger worden. Bij mijn huidige project heb ik voor het eerst gekozen voor de Panasonic Varicam LT, een camera die al een aantal jaar uit is maar nooit heel populair is geworden in Nederland. Deze heeft twee Native ISO standen. Een van 800, zoals Arri camera’s. Maar ook een van 5000. Dat betekent dus dat je veel minder licht nodig hebt om te kunnen draaien en dat heeft me in de donkere decembermaand al een paar keer erg geholpen. Sony heeft met de FX9 een Full Frame camera met een tweede ISO die naar 4000 gaat, maar ik heb altijd moeite gehad met het ontwerp en de menu’s van Sony. Bovendien is de zoeker van de FX9 echt onder het niveau van de concurrentie en als je Full Frame draait en zelf de scherpte moet leggen, is een fatsoenlijke zoeker van onschatbare waarde.”

ILLUSIE

Tot slot de vraag wat het vak zo mooi maakt voor Van der Kraan. Daarop reageert hij: “Voor mij is het mooiste aan film dat het mensen iets kan laten voelen. En als wij ons werk goed gedaan hebben is het publiek eigenlijk niet bezig zijn met hoe het gemaakt is. Dan zijn wij de goochelaar en is de illusie geslaagd.” <

